

Praksa sudova opšte nadležnosti

POVREDA NAČELA NEPOSREDNOSTI

Povređeno je načelo neposrednosti ako sud utvrđuje relevantno činjenično stanje na osnovu nalaza i mišljenja veštaka datog u krivičnom postupku. Prigovor zastarelosti potraživanja je materijalno pravni prigovor, pa se o njemu mora meritorno odlučiti - usvajanjem ili odbijanjem prigovora, a ne može se odbaciti.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud utvrđuje da se dana 13. VIII 1988. godine na putu Benkovac–Obrovac dogodila saobraćajna nezgoda u kojoj su učestvovali tužilac i osiguraničanik tuženog, a iz kog je štetnog događaja nastupila materijalna i nematerijalna šteta po tužioca. Predmetne čijenice prvostepeni sud utvrđuje uvidom u spis Okružnog suda u Zadru, poslovni broj KIO 420/88. Međutim, ovakvim svojim utvrđenjem prvostepeni sud povredio je načelo neposrednosti parničnog postupka jer nije putem stručnog lica - veštaka saobraćajne struke - u toku postupka utvrdio na koji je način do saobraćajne nezgode došlo nalažanjem veštačenja. Načelo neposrednosti nalaže da presuda može biti zasnovana samo na dokazima koji su izvedeni na glavnoj raspravi. Dokazi na ove okolnosti morali su biti izvedeni na opisan način na glavnoj raspravi. Time je prvostepeni sud načinio relativno bitnu povredu odredaba parničnog postupka koja je bila od uticaja na odlučivanje.

Osnovano se žalbenim navodima tuženog ukazuje da je prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude citirao obe verzije nalaza veštaka G. D. iz citiranog spisa Okružnog suda u Zadru koji se međusobno isključuju. Iz ovoga proizilazi da prvostepeni sud nije potpuno i pravilno utvrdio činjenično stanje bitno za presudjenje.

Nadalje nije jasno zbog čega je prvostepeni sud, ukoliko nalazi da prigovor zastarelosti potraživanja tužioca na ime manje primljenog dohotka nije osnovan, istu odbacuje, a ne odbija, s obzirom da je prigovor zastarelosti po svojoj prirodi materijalno pravni prigovor koji se može odbiti ili usvojiti.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 1093/05 od 1. VI 2006)

POVREDA NAČELA OBOSTRANOG SASLUŠANJA

Sud čini apsolutno bitnu povredu odredaba ZPP-a iz čl. 361. st. 1. i 7. ako podnesak tuženog kojim je tražio prekid postupka ne dostavi suprotnoj strani na odgovor pre donošenja rešenja o prekidu postupka.

Iz obrazloženja:

Nezakonito postupanje prvostepenog suda ogleda se u nepravilnoj primeni odredbe člana 213. st. 1. tač. 1. ZPP-a koja propisuje da će sud odrediti prekid po-

stupka ukoliko je odlučio da sam ne rešava o prethodnom pitanju, obzirom da je prvostepeni sud odredio prekid postupka pozivajući se na navedenu odredbu, iako se ista u konkretnom slučaju ne može primeniti, a što je obzirom na napred navedenu apsolutno bitnu povredu bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke saglasno članu 354. st. 1. ZPP-a.

Naime, u razlozima pobijanog rešenja sud je naveo da činjenice povređivanja tužioca i pitanje odgovornosti učesnika u događaju povodom koga se potražujenak štete predstavljaju prethodno pitanje za odluku suda u ovom sporu, zbog čega je iz razloga celishodnosti postupak prekinut do pravosnažnog okončanja krivičnog postupka.

Međutim, imajući u vidu da se krivični postupak nalazi u fazi istrage, da je njegov ishod u momentu donošenja pobijanog rešenja potpuno neizvestan, te da parnični sud vezuje samo pravosnažna osuđujuća presuda krivičnog suda u pogledu krivičnog dela i odgovornosti (član 12. st. 3. ZPP-a), a ne i druge vrste odluka krivičnog suda, ne stoji razlozi celishodnosti na koje se prvostepeni sud poziva u svom rešenju, niti se pitanja povređivanja tužioca i odgovornosti tuženog u ovom slučaju mogu smatrati prethodnim pitanjem u smislu člana 12. ZPP-a.

Pored toga, sud je propustio da podnesak tuženog od 22. XII 2004. godine kojim je zahtevao prekid postupka dostavi suprotnoj strani na odgovor pre donošenja odluke o prekidu, u smislu člana 5. ZPP-a, čime je takođe tužioca onemogućio da raspravlja pred sudom.

Imajući u vidu navedeno, osnovani su navodi tužioca da je pobijanim rešenjem postupak nezakonito prekinut, obzirom da sud nije imao zakonski osnov za donošenje ovakvog rešenja, čime je počinjena i bitna povreda iz člana 354. stav 1. u vezi člana 213. st. 1. ZPP-a, pa je žalbu tužioca valjalo usvojiti i pobijano rešenje, zahvaćeno bitnim povredama postupka iz člana 354. st. 2. tač. 8. i člana 354. st. 1. u vezi člana 213. ZPP-a ukinuti primenom člana 380. st. 1. tač. 3. ZPP-a, a predmet vratiti prvostepenom sudu kako bi nastavio postupak.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 615/05 od 11. I 2006)

PRIMENA ISTRAŽNOG NAČELA U SPOROVIMA IZ PORODIČNIH ODNOSA

Sud ne može doneti odluku o dečjem izdržavanju na osnovu izjave dužnika izdržavanja da je spreman da plaća određeni iznos na ime svoje obaveze za plaćanje alimentacije, jer u ovim sporovima je propisano odstupanje od načela dispozicije i raspravnog načela.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju prvostepenog suda mldb. tužilja O. I. poverena je nakon razvoda stranaka 31. III 2005. godine na brigu, čuvanje i vaspitanje majci. Ova tužilja rođena je 1989. godine i učenik je trećeg razreda Medicinske škole u N. S. Tuženi je presudom Opštinskog suda u N. S. 31. III 2005. godine obavezan da plaća izdržavanje mldb. O. I. u visini od 22% mesečne zarade koju ostvaruje. Tužilja O. Lj. je punoletna i student je prve godine Medicinskog fakulteta u N. S., čije troškove je kao samofinansirajući studen platila od iznosa kredita koji otplaćuje majka sa mesečnom ratom u visini od 55,16 evra. Zakonska zastupnica mldb. tužilje i bivša supruga tuženog zarađuje kao negovateljica mesečno oko 13.000,00 dinara, živi sa tužiljama u roditeljskoj kući i stara je 49 godina. Tuženi zarađuje kao

vozač mesečno 7.775,85 dinara, star je 51 godinu, živi kao podstanar i plaća zakupninu stana 50 eura mesečno, finansijski ga pomaže majka i nema obavezu izdržavanja trećih lica.

Međutim, iz ovakvog utvrđenja suda proizilazi da sud nije u potpunosti utvrdio i razjasnio sve činjenice od kojih u konkretnom slučaju zavisi ispunjenost uslova za izmenu odluke o visini izdržavanja saglasno odredbi člana 164. Porodičnog zakona u odnosu na tužilju mlmb. O. I. i konstituisanje obaveze izdržavanja u odnosu na tužilju O. Lj., saglasno odredbi člana 155. st. 2. ovog Zakona. Naime, visina doprinosa za izdržavanje određuje se, saglasno članu 160. Porodičnog zakona, prema potrebama poverioca i mogućnostima dužnika izdržavanja, pri čemu postoji obaveza oba roditelja da izdržavaju maloletno dete, odnosno punoletno dete dok se nalazi na redovnom školovanju (članovi 154. st. 1. i 155. st. 2. Zakona).

U konkretnom slučaju sud je prihvatio navode tuženog "da je spreman da plaća za svako dete iznos od 3.000,00 dinara mesečno na ime izdržavanja" kao priznanje tužbenog zahteva i na osnovu toga doneo odluku o izmeni visine izdržavanja, a da pri tom nije pravilno i nesumnjivo utvrdio sve činjenice od kojih zavisi osnovanost tužbenog zahteva. Sud je saglasno članu 7. st. 2. ZPP-a i članu 205. Porodičnog zakona bio u obavezi da utvrdi sve relevantne činjenice, čak i one činjenice koje nisu sporne među strankama ili ih stranke nisu iznele u postupku, pa je tako morao da utvrdi sve prihode koje tuženi eventualno ostvaruje od povremenog dodatnog rada, zatim troškove koje tuženi ima, visinu prihoda zakonske zastupnice tužilje (kako redovnih tako i vanrednih prihoda uzimajući u obzir i eventualnu pomoć roditelja) i sve potrebe koje tužilje imaju radi školovanja, svakodnevne potrebe i troškove, i potrebe za razonodom. Imajući u vidu iskaz zakonske zastupnice tužilja – da je zaposlena u domu u V. kao negovateljica, sud je visinu mesečnih primanja zakonske zastupnice trebalo da utvrdi putem odgovarajuće pismene dokumentacije (overene potvrde o visini primanja), a ne saslušavanjem zakonske zastupnice tužilja na ovu okolnost.

Sud nije mogao navod tuženog iz odgovora na tužbu, koje je uostalom tuženi opovrgao na raspravi od 11. X 2005. godine, navodeći da je "saglasan da za svako dete plaća iznos od 25% zarade", uzeti kao delimično priznanje tužbenog zahteva, i na njima zasnovati svoju odluku, te obavezati tuženog da, suprotno zakonski propisanom maksimumu na koji može da glasi obaveza izdržavanja (član 162. st. 2. Zakona), plaća izdržavanje u visini od 75% svojih mesečnih primanja (sud obavezuje tuženog da plaća iznos od ukupno 6.000,00 mesečno na ime izdržavanja, a pri tom utvrđuje da isti zarađuje 7.775,00 dinara mesečno i ima troškove stanarine od 50 eura i druge troškove). Eventualna spremnost tuženog da snosi izdržavanje tužilja u iznosu od po 3.000,00 dinara mesečno uz prihode koje zvanično ostvaruje predstavljala bi indiciju koja bi obavezivala sud da primenom člana 205. Zakona ispita stvarne prihode tuženog i njegove mogućnosti za sticanje zarade.

Nadalje, sud nije utvrđivao da li su se na strani mlmb. tužilje O. I. promenile okolnosti koje bi opravdavale izmenu visine dosuđenog izdržavanja, a imajući u vidu da je ova tužilja i dalje učenik iste škole kao i u vreme donošenja prethodne odluke o obavezi izdržavanja.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 315/06 od 2. II 2006)

U parničnom postupku može se tražiti razvrgnuće imovinske zajednice samo onda kada su sporni pravo na stvari koje su predmet deobe, udeo u zajedničkim stvarima ili je sporno koje stvari odnosno prava ulaze u zajedničku imovinu.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 19. ZPP-a regulisano je da će sud rešenjem obustaviti parnični postupak ako do donošenja odluke o glavnoj stvari utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima vanparničnog postupka. Postupak će se po pravosnažnosti rešenja nastaviti po pravilima vanparničnog postupka pred nadležnim sudom.

Kako se tužbom traži razvrgnuće suvlasničke zajednice i fizička deoba nepokretnosti, to o takvom zahtevu se rešava po pravilima vanparničnog postupka u smislu člana 148–154. Zakona o vanparničnom postupku, pa je prvostepeni sud pravilno doneo pobijano rešenje i obustavio parnični postupak u ovoj pravnoj stvari, utvrdivši da se postupak ima sprovesti po pravilima vanparničnog postupka.

U parničnom postupku može se tražiti razvrgnuće imovinske zajednice samo onda kada su sporni pravo na stvari koje su predmet deobe ili pravo na imovinu, udeo u zajedničkim stvarima, odnosno imovini ili sporno koje stvari odnosno prava ulaze u zajedničku imovinu.

U konkretnom slučaju, među zajedničarima nema spora, već kako to žalba ističe, upisano zemljišno knjižno stanje ne odgovara stvarnom stanju vlasništva i poseda, onako kako je utvrđeno između tužilje i tuženih, kao i tuženih međusobno, u njihovim realnim sadašnjim prilikama i odnosima, zbog čega tužilja u parničnom postupku ne može tražiti razvrgnuće imovinske zajednice, budući da je uslov za pokretanje parničnog postupka postojanje spora među zajedničarima u smislu člana 150. Zakona o vanparničnom postupku.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 1123/06 od 9. III 2006)

STRANAČKA SPOSOBNOST PREDUZETNIKA

Stranka u postupku koji nastane u vezi sa poslovanjem i delatnošću radnje može biti samo fizičko lice, kao i vlasnik odnosno osnivač radnje, a ne i sama radnja.

Iz obrazloženja:

Članom 1a. Zakona o privatnim preduzetnicima (“Sl. glasnik RS”, br. 46/91, 53/95... 35/2002) propisano je da je privatni preduzetnik fizičko lice koje, radi sticanja dobiti, osniva radnju i samostalno obavlja delatnost. Članom 3. istog zakona propisano je da za obavljanje samostalne delatnosti preduzetnik (u daljem tekstu: osnivač radnje) osniva radnju, odnosno odgovarajući oblik poslovanja, a članom 6. propisano je da osnivač, odnosno osnivači upravljaju radnjom, odnosno ortačkom radnjom i da osnivač zastupa i predstavlja radnju.

Shodno citiranim odredbama Zakona o preduzetnicima, stranka u postupku koji nastane u vezi sa poslovanjem i delatnošću radnje može biti samo fizičko lice kao vlasnik, odnosno osnivač te radnje, a ne i sama radnja budući da radnja nema status pravnog lica već pojedina svojstva pravnog lica. Kako radnja nema sop-

stveni pravni subjektivitet, ona ne može biti nosilac prava i obaveza, pa time ne može biti ni stranka u postupku.

Imajući u vidu izneto, kako je u prvostepenom postupku kao tuženi učestvovalo lice koje ne može biti stranka u postupku, to je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tačka 11. na šta se žalbom osnovano ukazuje.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 1055/05 od 11. V 2006)

PASIVNA LEGITIMACIJA REPUBLIKE SRBIJE

Republika Srbija je pasivno legitimisana u postupku utvrđenja prava svojine na automobilu stečenom kupovinom od nevlasnika ako je u postupku registracije automobila kupcu osporila pravo svojine na predmetnom automobilu, bez obzira što nije učesnik materijalno pravnog odnosa.

Iz obrazloženja:

U pravosnažno okončanom postupku je utvrđeno da je tužilac predmetno teretno vozilo kupio od Z. R. maja meseca 2001 godine, a koji je isto kupio od drugotuženog M. D. na čije ime je glasila saobraćajna dozvola. Tužilac je u celosti isplatio kupoprodajnu cenu i preuzeo vozilo. Dana 11. VI 2001. godine zaključen je kupoprodajni ugovor o prodaji predmetnog vozila između drugotuženog M. D. kao prodavca i tužioca kao kupca. Ugovor je overen, ali porez na promet tužilac nije platio. Na osnovu tog ugovora tužilac je registrovao vozilo na svoje ime dana 25. I 2002. godine i dobio nove registarske tablice. Vozilo je u posedu tužioca bilo od maja meseca 2001. godine i isti je obavljao autoprevozničku delatnost. Nakon godinu i po dana od dana registracije vozila tužilac je obavešten od strane SUP-a Novi Sad da nije uredna dokumentacija oko uvoza vozila, nakon čega je tužilac svu dokumentaciju predao u SUP Novi Sad. Odeljenje saobraćajne policije je dana 9. IX 2003. godine donelo zaključak kojim je dozvoljeno ponavljanje postupka registracije predmetnog vozila, vlasništvo tužioca, okončano rešenjem saobraćajnom dozvolom sa rokom važnosti do 1. IX 2003. godine. Istim zaključkom prekinut je postupak registracije predmetnog teretnog vozila dok se pred nadležnim sudom ne raspravi i ne utvrdi pitanje vlasništva nad predmetnim vozilom. Pri tom je tužiocu naloženo da u roku od 15 dana podnese dokaz da je pred nadležnim sudom pokrenuo postupak radi utvrđenja prava svojine kojim bi bili obuhvaćeni Republika Srbija, MUP i prethodni vlasnik M. D., a ukoliko to ne učini sprovede se postupak poništenja registracije vozila. Zaključkom je određena zabrana otuđenja vozila do okončanja parničnog postupka koja je upisana u saobraćajnu dozvolu uz konstataciju da će postupak registracije vozila biti nastavljen kad nadležni sud pravosnažno reši prethodno pitanje vlasništva nad vozilom.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pravilno primenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtev tužioca usvojili.

Neosnovani su revizijski navodi prvotuzene Republike Srbije kojom osporava svoju pasivnu legitimaciju, jer Republika Srbija je pasivno legitimisana u pogledu utvrđenja prava svojine na automobilu stečenom kupovinom od nevlasnika ako je u postupku registracije automobila kupcu osporila pravo svojine na automobilu iz bilo kog razloga. Republika Srbija je pasivno legitimisana u parnici za utvrđenje prava svojine bez obzira što nije učesnik materijalno pravnog odnosa.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 633/06 od 12. IV 2006)

Kada sud rešenjem pozove punomoćnika tužioca koji je advokat da uredi tužbu i otkloni nedostatke, te punomoćnik to i učini u datom roku, ne može sud nakon toga da odbaci tužbu sa obrazloženjem da je tužba bila neuredna od samog početka.

Iz obrazloženja:

Iz sadržine spisa i prvostepenog rešenja proizilazi da je prvostepeni sud tužbu tužilaca odbacio kao neurednu zbog toga što punomoćnik tužilaca J. N., advokat iz Novog Sada, nije udovoljila dopisu tog suda od 25. VII 2005. godine kojim je pozvana da pod pretnjom odbacivanja tužbe istu uredi i dopuni tako što će označiti vrednost predmeta spora i dostaviti urednu punomoć za zastupanje svih tužilaca koje zastupa u ovom postupku.

Po prethodnom ispitivanju tužbe, u smislu odredbi čalna 278. i člana 279. tač. 7. ZPP-a, kad utvrdi da je tužba nerazumljiva ili nepotpuna, odnosno da ne sadrži sve da bi se po njoj moglo postupati, sud će radi otklanjanja ovih nedostataka preduzeti potrebne mere predviđene članom 78. i članom 103. ovog Zakona, a to znači da će stranci koja nema punomoćnika advokata vratiti podnesak radi ispravke (član 103. stav 1), da će ako podnesak sudu ne bude vraćen u određenom roku ili bude vraćen bez ispravke, odnosno dopune, isti odbaciti (član 103. stav 4), s tim da se odredbe ovog člana ne primenjuju ako stranka ima punomoćnika koji je advokat, jer kad je podnesak, koji je u ime stranke podneo advokat, nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati, sud će ga odbaciti (član 103. stav 6).

I pored toga što su tužioci u konkretnom slučaju imali punomoćnika koji je advokat, prvostepeni sud je, protivno citiranoj odredbi člana 103. stav 6. ZPP-a navedenim dopisom od 25. VII 2005. godine istog pozvao da uredi tužbu na napred opisani način, što je punomoćnik tužilaca i učinio, otklonivši nedostatke na koje mu je dopisom ukazano, uključujući da je prvostepeni sud nakon toga tuženom dostavio tužbu na odgovor (rešenje od 15. VIII 2005. godine), da je na taj način postupila litispendencija, odnosno da se tuženi upustio u raspravljanje od momenta kada je dana 8. IX 2005. godine u zakonom propisanom roku dao odgovor na tužbu. Iz tog razloga prvostepeni sud nije imao uslova da nakon svih ovih parničnih radnji odbaci tužbu poverilaca kao neurednu, kao sankciju za to što ista od momenta podnošenja nije bila uredna. Isti je, shodno odredbi člana 103. stav 6. ZPP-a već u momentu prethodnog ispitivanja tužbe tužilaca, obzirom da je utvrdio da je ista nepotpuna, a da je podneta od strane punomoćnika koji je advokat, mogao odbaciti.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 242/06 od 10. V 2006)

NEOPRAVDANO IZOSTAJANJE SA ROČIŠTA I POVLAČENJE TUŽBE

Opravdanost izostajanja sa zakazanog ročišta ne može se pravdati zakazanim ročištem pred drugim sudom, ako je punomoćnik na vreme dobio poziv i imao dovoljno vremena da obezbedi sebi zamenu.

Iz obrazloženja:

U postupku je utvrđeno da na ročište zakazano za 10. XI 2005. god. nije pristupio punomoćnik tužitelja iako je bio uredno pozvan. To što je punomoćnik tu-

žitelja predložio odlaganje ovog ročišta u pismenom podnesku zbog zakazanog drugog ročišta pred Trgovinskim sudom u N. Sadu u isto vreme ne znači da je njegovo odsustvo sa ročišta od 10. XI 2005. godine u ovom postupku opravdano. Naime, pravilno je prvostepeni sud primenio odredbu čl. 296. st. 2. ZPP-a kada je pobijanim rešenjem utvrdio da je tužba u ovoj pravnoj stvari povučena, pošto je punomoćnik tužioca neopravdano izostao sa ročišta za glavnu raspravu iako je bio uredno pozvan. Punomoćnik tužioca nije pružio nikakav pismeni dokaz uz svoj podnesak, već to sada čini naknadno u žalbi. Međutim, ovo se ne može prihvatiti jer je punomoćnik tužioca mogao i morao prilikom dostavljanja podneska sa predlogom za odlaganje ročišta da dostavi i dokaz da ima zakazano ročište u isto vreme pred drugim sudom. No, čak i u toj situaciji i da je bio dostavljen pismeni dokaz uz podnesak za odlaganje ročišta, prvostepeni sud je ovlašćen da ceni da li će to prihvatiti ili ne kao opravdani razlog jer se radi o upravljanju postupkom.

Žalbeni navod da je obrazloženje prvostepenog suda da je punomoćnik tužioca imao dovoljno vremena da obezbedi adekvatnu zamenu neosnovano se ne može prihvatiti jer punomoćnik tužioca mora da dokaže i potkrepi konkretnim razlozima i dokazima da je on u ovom predmetu bio nezamenljiv na zakazanom ročištu i da je njegovo prisustvo bilo neophodno, a ne suprotno kako to žalilac navodi da je sud dužan da dokaže njegovu "zamenljivost".

Punomoćnik tužioca je imao skoro mesec dana vremena da nađe adekvatnu zamenu i to pravilno konstatuje prvostepeni sud u svom obrazloženju. Jedino u situaciji da nije imao dovoljno vremena da obezbedi adekvatnu zamenu moglo bi se govoriti o opravdanosti izostanka sa zakazanog ročišta pod uslovom da je o tome blagovremeno obavestio prvostepeni sud i priložio dokaze. U praksi se do sada vrlo često koristila zamena advokata-punomoćnika na pojedinim ročištima za glavnu raspravu i nikad se nije postavilo pitanje "nezamenljivosti". Uostalom, ako je prisustvo punomoćnika tužioca bilo nezamenljivo na ovom ročištu za glavnu raspravu, tada je punomoćnik tužioca trebao na ovo ročište da pristupi, a da traži odlaganje pred Trgovinskim sudom. U svakom slučaju, ako bi se u sudskoj praksi prihvatilo tumačenje da je prisustvo punomoćnika stranke nezamenljivo na određenom ročištu za glavnu raspravu uprkos činjenici da je o tom ročištu blagovremeno obavешten i imao dosta vremena da nađe adekvatnu zamenu, tada bi se ova praksa odlaganja ročišta zloupotrebljavala i dovodila do daljeg odugovlačenja postupka, a što nije bila intencija novog Zakona o parničnom postupku.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 1199/06 od 9. III 2006)

TROŠKOVI POSTUPKA

Sud ne može dosuditi troškove postupka stranci ako je opredeljeni troškovnik ulepljen u spise predmeta bez prijemnog pečata, a punomoćnik stranke nije bio prisutan na ročištu na kome je zaključena glavna rasprava.

Iz obrazloženja:

Osnovano tužilja osporava odluku o troškovima postupka i u žalbi ističe da je prvostepeni sud pogrešno postupio kada ju je obavezao da tuženom naknadi te troškove, iz tog razloga što iz spisa predmeta nesumnjivo proizilazi da punomoćnik tuženog, advokat Dž. uopšte nije pristupio na ročište od 21. V 2003. godine kada je glavna rasprava zaključena, tako da na taj način sud, shodno članu 164. stav 2. i 3. ZPP-a tuženom nije mogao dosuditi troškove postupka po opredelje-

nom troškovniku njegovog punomoćnika, obzirom da isti sudu nije mogao biti dostavljen na ročištu za glavnu raspravu do zaključenja glavne rasprave, a na priloženom troškovniku ne postoji prijemni pečat suda koji bi eventualno ukazivao na to da je troškovnik predat ranije u toku postupka, a pre zaključenja glavne rasprave.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 1269/04 od 18. I 2006)

ODREĐIVANJE NAGRADE ZA RAD ADVOKATA U NEPROCENJIVIM PREDMETIMA

Kada su u pitanju sporovi u neprocenjivim predmetima nagrada za zastupanje se obračunava prema tarifnom broju 8. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata, a ne prema vrednosti spora koju je označio tužilac u tužbi.

Iz obrazloženja:

Osnovano se žalbom tuženih navodi da je prvostepeni sud dosudio troškove postupka pogrešnom primenom materijalnog prava. Ovo iz razloga što kada su u pitanju sporovi u neprocenjivim predmetima u koje spadaju i sporovi o pravu službenosti, nagrada za zastupanje koja pripada punomoćniku stranke određena je tarifnim brojem 8. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata, a ne tarifnim brojem 7. iste Tarife koji nagradu određuje prema vrednosti predmeta spora.

Kako se u konkretnom slučaju radi o sporu o pravu službenosti, bez obzira na činjenicu da je prvostepeni sud utvrdio vrednost predmeta spora, nema mesta primeni tarifnog broja 7. pa shodno navedenom, a primenom članova 155. i 158. ZPP-a tuženima na ime naknade troškova postupka pripada iznos od 53.100,00 dinara.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 5095/04 od 10. V 2006)

LIČNO DOSTAVLJANJE PRESUDE I POČETAK TOKA ROKA ZA ŽALBU

Kada je sin tužene potpisao dostavnicu o prijemu presude, a jedan dan pre toga je prethodilo pismeno obaveštenje za tuženu da će joj biti uručena presuda i na dostavnici je naznačen odnos adresata i prijemnika, tada je dostavljanje presude uredno izvršeno i rok za žalbu teče od narednog dana od kada je sin primio presudu, a ne od dana kada je sin predao presudu tuženoj.

Iz obrazloženja:

Pobijanim prvostepenim rešenjem žalba tužne V. B. je odbačena kao neblagovremena. Prvostepeni sud konstatuje da je tužena V. B. presudu primila dana 19. X 2005. godine i da nije u zakonskom roku od 15 dana izjavila žalbu, tj. da je poslednji dan isteka zakonskog roka bio 3. XI 2005. godine, a kako je tužena izjavila žalbu 11. XI 2005. godine, prvostepeni sud je odbacio kao neblagovremenu.

Protiv navedenog rešenja žalbu je blagovremeno izjavila tužena putem punomoćnika, navodeći da sin tužene nije istog dana predao presudu tuženoj već desetak dana kasnije, pa je ona bila ubeđena da je presuda dostavljena tog dana kada joj je sin predao ili pak jedan dan ranije.

Odredbom člaan 136. stav 1. Zakona o parničnom postupku propisano je da tužba, platni nalog, vanredni pravni lek, presuda i rešenje protiv kog je dozvolje-

na posebna žalba dostaviće se lično stranci, zakonskom zastupniku, odnosno punomoćniku. U čl. 136. st. 2. ZPP propisano je da ako se lice kome se pismeno mora lično dostaviti ne zatekne tamo gde se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač će se obavestiti kad i na kom mestu bi mogao to lice da zatekne i ostaviće mu kod jednog od lica navednih u čl. 135. st. 1. ZPP pismeno obaveštenje da radi primanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu, odnosno na svom radnom mestu. Ako i posle toga dostavljač ne zatekne lice kome se pismeno ima dostaviti, postupaće se po odredbama čl. 135. ZPP-a, i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

Nadalje, odredbom čl. 135. st. 1. ZPP-a propisano je da ako se lice kome se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu, dostavljanje se vrši predajom pismena kome od njegovih odraslih članova domaćinstva koji je dužan da primi pismeno. Ako se oni ne zateknu u stanu, pismeno će se predati susedu ako on na to pristane. Odredbom čl. 144. st. 4. ZPP-a propisano je da u slučaju da je dostavljanje izvršeno po odredi čl. 136. st. 2. ovog zakona na dostavnici će se pored potvrde o prijemu pismena naznačiti da je prethodilo pismeno obaveštenje, a u st. 5. istog člana istog Zakona propisano je da u slučaju kada je pismeno predato drugom licu, a ne onome kome je pismeno trebalo da se dostavi, na dostavnici će dostavljač naznačiti odnos ta dva lica.

Prema stanju u spisima nesporno je utvrđeno da je dostavnicu kojom je izvršeno dostavljanje presude potpisao sin tužene dana 19. X 2005. godine, a da je jedan dan pre predaje presude, odnosno 18. X 2005. godine prethodilo pismeno obaveštenje za tuženu, kao i da je na samoj dostavnici naznačen odnos adresata i primjenika pa je po nalazu ovog suda dostavljanje izvršeno po citiranim zakonskim odredbama pravilno izvršeno, a žalbeni navodi tužene neosnovani.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 2727/2006 od 17. V 2006)

PRESUDA ZBOG PROPUŠTANJA

Sud ne može doneti presudu zbog propuštanja ukoliko je održao pripremno ročište ili ročište za glavnu raspravu, niti ova presuda može da sadrži obrazloženje jedne meritorne presude.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari tužilac je podneo tužbu 10. X 2005. godine pa ju je sud rešenjem od 12. X 2005. godine dostavio tuženom 24. X 2005. godine i tuženi je sudu dostavio odgovor na tužbu 23. XI 2005. godine. Zatim je sud održao pripremno ročište 19. XII 2005. godine i meritorno raspravljao u prisustvu tužioca, a odsustvu tuženog. Takođe, sud je održao i sledeće ročište 10. I 2006. godine i opet je meritorno raspravljao sa tužiocem i tuženim i nakon toga rešenjem konstatuje da se smatra da odgovora na tužbu nije ni bilo pa se donosi pobijana presuda radi propuštanja i u opravku iste sud konstatuje čime se rukovodio radi utvrđivanja bitnih činjenica i navodi fotokopiju zdravstvene knjižice, obaveštenje, izjave tužioca i punomoćnika tuženog i drugo. Iz svega ovoga ovaj sud zaključuje da je prvostepeni sud preduzeo niz pogrešnih radnji suprotno odredbama ZPP-a što pobijanju presudu zbog propuštanja čini potpuno nerazumljivom i sa nedostacima zbog kojih se ne može ispitati.

Odredbom čl. 338. ZPP-a propisana je presuda zbog propuštanja. Ovom sudu je nejasno zašto pobijana presuda ima činjenično stanje kad se u presudi zbog propuštanja ne utvrđuje činjenično stanje niti se ona zbog pogrešno i nepotpuno

utvrđenog činjeničnog stanja može pobijati s obzirom na odredbu čl. 360. st. 2. ZPP-a. Pobijana presuda ima obrazloženje kao meritorna presuda i sadrži kontradiktornost da sud smatra da nema odgovora na tužbu, a pri tom se u presudi bavi izjavom punomoćnika tuženog (pasus 10. na str. 2). Takođe, nejasno je zašto je odjednom sud smatrao da odgovora na tužbu nije bilo kad je po pismenom odgovoru već postupao i održao pripremno ročište i na istom odredio da se na sledećem ročištu sasluša svedok T. Ž., pa na sledećem ročištu opet raspravlja i nakon isticanja od strane tuženog prigovora neblagovremenosti tužbe (o čemu se tužilac nije ni izjasnio) odlučuje da odgovora zapravo nema jer tuženi nije dostavio dokaze. Ovakvo shvatanje odredaba ZPP-a (čl. 284, čl. 285, čl. 338. i dr.) je pogrešno jer je sud u ovom konkretnom slučaju pomešao procesno i meritorno odlučivanje na neprihvatljiv način.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 1475/06 od 20. IV 2006)

BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA (čl. 361. st. 2. tač. 7. ZPP-a)

Sud čini apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka ako utvrdi relevantno činjenično stanje na osnovu izjava koje su date u drugom postupku, a bez da je pružio mogućnost protivnoj strani da se upozna sa tom izjavom i iznese svoje argumente.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 4. stav 1. ZPP-a određeno je da sud odlučuje o tužbenom zahtevu na osnovu usmenog, neposrednog i javnog raspravljanja, a članom 225. stav 1. ZPP-a da se dokazi izvode na glavnoj raspravi, pa se osnovano u žalbi tuženog ukazuje da je nakon zaključenja raspravljanja pred prvostepenim sudom priključen spis Okružnog suda u N. S. poslovni broj P-18/2004 zbog čega mu je uskraćeno pravo na raspravljanje, što predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 7. ZPP-a. Način na koji je zaključeno prvostepeno raspravljanje je moguć, saglasno članu 305. stav 2. ZPP-a, a koji određuje da sud može odlučiti da glavnu raspravu zaključi i kad je ostalo da se pribave izvesni spisi koji sadrže dokaze potrebne za odlučivanje ili ako treba sačekati zapisnik o dokazima izvedenim od zamoljenog sudije, a stranka odustane od raspravljanja o tim dokazima ili sud smatra da to raspravljanje nije potrebno. Međutim, u konkretnom slučaju i po mišljenju ovog suda raspravljanje po dokazu-spisu Okružnog suda u N. S. je bilo potrebno imajući u vidu dokaze koje sadrži navedeni spis, a koji su relevantni za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.

Bitna povreda odredaba parničnog postupka iz prethodnog stava postoji i iz razloga što je prvostepeni sud utvrdio činjenično stanje i na osnovu izjava koje su date u postupku koje je vodio pred Okružnim sudom u N. S. poslovni broj P-18/2004, iz razloga što se svedoci ili stranke saslušavaju usmeno, u smislu odredbe člana 224. stav 1. i člana 268. ZPP-a, a odredba člana 263. stav 3. ZPP-a se primenjuje izuzetno ako je stranka u toku prvostepenog postupka umrla ili je njeno saslušanje nemoguće iz drugih razloga kada sud čita zapisnik sa iskazom te stranke, što prvostepeni sud nije učinio.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 5441/05 od 18. I 2006)

PREKID POSTUPKA PRIVATIZACIJE PREMA SUBJEKTU PRIVATIZACIJE
U RESTRUKTURIRANJU, KAO IZVRŠNOM DUŽNIKU, I POSTUPAK
IZVRŠENJA

Odlukom Agencije za privatizaciju o prekidu postupka privatizacije donetom u toku postupka restrukturiranja, prekidaju se i zakonom propisani rokovi zabrane određivanja ili sprovođenja prinudnog izvršenja i bilo koje mere postupka izvršenja radi namirenja potraživanja subjekta privatizacije za sve vreme dok prekid traje, a najduže do isteka roka od 90 dana.

Obrazloženje:

Pred Opštinskim sudovima u postupcima izvršenja postoji sporno pravno pitanje dozvoljenosti određivanja i sprovođenja izvršenja kada je izvršni dužnik pravno lice u postupku privatizacije prema kome je Agencija za privatizaciju donela odluku o restrukturiranju, a zatim i odluku o privremenom prekidu postupka privatizacije najduže do 90 dana.

Zakon o privatizaciji ("Sl. glasnik RS", br. 38/01, 18/03 i 45/05) je specifičan, tranzicijski zakon koji uređuje uslove i postupak promene vlasništva društvenog, odnosno državnog kapitala. Zaduženost subjekata privatizacije često otežava sprovođenje postupka privatizacije i uslovljava potrebu za prethodnim restrukturiranjem pravnih lica radi stvaranja uslova za prodaju kapitala ili imovine subjekta privatizacije. Pojam, uslovi i oblici restrukturiranja u postupku privatizacije su regulisani čl. 19. Zakona o privatizaciji.

Odredbama čl. 31. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji ("Sl. glasnik RS", br. 45 od 31. V 2005. godine) je propisano da se protiv subjekta privatizacije, odnosno nad njegovom imovinom za koju je do dana stupanja na snagu ovog zakona doneta odluka o restrukturiranju, ne može odrediti ili sprovesti prinudno izvršenje niti bilo koja mera postupka izvršenja radi namirenja potraživanja u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu. Ukoliko odluka o restrukturiranju subjekta privatizacije nije doneta do dana stupanja na snagu ovog zakona, protiv subjekta privatizacije, odnosno nad njegovom imovinom, prinudno izvršenje ne može se odrediti ili sprovesti u roku od dve godine od dana donošenja odluke o restrukturiranju. Postupak prinudnog izvršenja koji je u toku, prekida se. Iz navedenog proizilazi da je prema subjektima privatizacije za koje je odluka o restrukturiranju doneta pre stupanja na snagu citiranog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji zabrana određivanja i sprovođenja izvršenja trajala do 8. VI 2006. godine.

Odredbama čl. 14. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji ("Sl. glasnik RS", br. 45/2005) je propisano da se Zakon o privatizaciji u čl. 25.a) stav 1. menja i glasi: "Ako u toku sprovođenja postupka privatizacije nastupe okolnosti koje onemogućavaju prodaju kapitala, odnosno imovine subjekta privatizacije za koju se nije znalo u vreme pokretanja postupka, Agencija može da odredi prekid postupka koji traje dok postoje razlozi za prekid, a najduže 90 dana od dana donošenja odluke o prekidu. Dok traje prekid postupka prestaju da teku propisani rokovi." Citirane odredbe propisuju pravne posledice prekida postupka privatizacije, ali ne određuju bliže koji rokovi se prekidaju za vreme prekida postupka privatizacije već postoji samo opšta formulacija o prestanku toka propisanih rokova, bez propisanih izuzetaka.

Kod ocene da li se prekid propisanih rokova za vreme prekida postupka privatizacije odnosi i na rokove propisane za subjekte privatizacije u restrukturiranju,

neophodno je definisati pravni institut restrukturiranja u postupku privatizacije i cilj koji se njegovim propisivanjem želeo da ostvari.

Restrukturiranje subjekta privatizacije je moguća, a ne i obavezna faza u okviru postupka privatizacije koja prethodi postupku prodaje kapitala ili imovine subjekta privatizacije. Radi se o vrsti poravnania koju verifikuje Agencija za privatizaciju prihvatanjem programa restrukturiranja sa ciljem zaštite subjekata privatizacije i poverilaca. Restrukturiranje omogućava da se izbegne stečaj, da se subjekt privatizacije stabilizuje i da se stvore uslovi za sprovođenje privatizacije.

Polazeći od zakonskih uslova i razloga donošenja odluka o prekidu postupka privatizacije i restrukturiranju subjekta privatizacije, sledi da prekid propisanih rokova za vreme prekida postupka privatizacije podrazumeva i prekid rokova trajanja zabrane određivanja i sprovođenja izvršenja i bilo kojih mera postupka izvršenja radi namirenja potraživanja prema subjektu privatizacije u restrukturiranju. Obaveze subjekta privatizacije iz izvršnih isprava se time ne gase, već se dodatnim rokom stvaraju povoljniji uslovi da se subjekt privatizacije konsoliduje, okonča privatizaciju i poverioci namire u jednakom tretmanu.

(Pravno shvatanje Građanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije utvrđeno i verifikovano na sednici od 22. XII 2006)

PRAVNI ZAKLJUČCI

I

Na osnovu molbe poreske uprave za upis zakonske hipoteke na nepokretnosti poreskog dužnika, zasnovane na priloženom rešenju poreske uprave kojom se nalaže upis založnog prava - hipoteke i zapisniku poreskog izvršitelja o popisu nepokretnosti poreskog dužnika, nadležni zemljišno-knjižni sud će izvršiti upis zakonskog založnog prava - hipoteke u zemljišnu knjigu.

II

Po predlogu poreske uprave kao predlagača za izdavanje odobrenja za ulazak u stan poreskog obveznika, protivno njegovoj volji, radi prinudne naplate poreske obaveze i njenog obezbeđenja zasnivanjem zakonskog založnog prava popisom pokretnih stvari u stanu i popisom stana kao nepokretnosti i radi vršenja terenske kontrole odlučuje mesno nadležni opštinski sud, kao stvarno nadležan sud u vanparničnom postupku.

(Pravni zaključci Građanskog odeljenja VSS usvojeni na sednici od 20. II 2006)

DEKLARATIVNA TUŽBA

Imalac (vlasnik) štedne knjižice ima pravo da deklarativnom tužbom traži da se utvrdi visina štednog uloga na knjižici sa određenim datumom ukoliko banka to osporava, jer se u suštini radi o utvrđivanju postojanja potraživanja iz njihovog međusobnog pravnog odnosa – ugovora o štednji.

Iz obrazloženja:

Tužilac je tužbom u ovoj parnici tražio da se utvrdi saldo (visina deviznog uloga) na njegovim deviznim knjižicama sa određenim datumom, kao i da se tužena obaveže na isplatu jednog njegovog dela.

Odlučujući o ovako postavljenom zahtevu tužioca nižestepeni sudovi su ocenili da je tužba u delu kojim se traži utvrđivanje salda na deviznim knjižicama ne-

dozvoljena jer se tako postavljenim zahtevom traži utvrđenje činjenica suprotno čl. 188. stav 1. ZPP-a. Po stavu nižestepenih sudova tužba je i u preostalom delu nedozvoljena, s obzirom na odredbe čl. 36. Zakona o regulisanju javnog duga SRJ.

Osnovano se revizijom tužioca ukazuje da su nižestepeni sudovi pogrešno primenili odredbe zakona na koje su se u svojim odlukama pozvali.

Predmet spora po tužbi za utvrđenje može biti, prema odredbi stava 1. čl. 188. ZPP-a, postojanje odnosno nepostojanje jednog prava ili pravnog odnosa. Utvrđenje prava postoji kada tužilac zahteva utvrđenje postojanja ili nepostojanja samo jednog ovlašćenja iz pravnog odnosa ili kada tužilac zahteva utvrđenje samo određenih pravnih posledica koje proizilaze iz nekog pravnog odnosa. Zahtev tužioca u ovoj parnici je tako stilizovan da na prvi pogled izgleda da se radi o utvrđivanju činjenica, međutim sagledavajući takav zahtev u sklopu činjenica na kojima je zasnovan, očigledno je da tužilac ovakvim zahtevom traži utvrđenje postojanja potraživanja koje ima prema tuženom iz njihovog međusobnog pravnog odnosa, odnosno ugovora o deviznoj štednji. U situaciji kada tuženi osporava tužiocu postojanje takvog potraživanja, posebno njegovu visinu, tužilac ima pravni interes za podnošenje ovakve vrste tužbe. Ovo posebno iz razloga što to potraživanje, s obzirom na odredbe čl. 36. Zakona o regulisanju javnog duga SRJ, ne može ostvariti odnosno naplatiti podnošenjem kondemnatorne tužbe, odnosno tužbe za osudu na činidbu. Iz ovih razloga, tužilac ima pravo na ovu vrstu sudske zaštite.

U odnosu na drugi deo tužbenog zahteva koji se odnosi na isplatu određenog deviznog iznosa, nižestepeni sudovi su se pozvali na odredbe čl. 36. Zakona o regulisanju javnog duga SRJ po osnovu devizne štednje građana ("Sl. list SRJ", br. 36) kojim je propisano da se danom stupanja na snagu ovog zakona obustavljaju sudski postupci za naplatu devizne štednje obuhvaćene ovim zakonom, što znači da je u konkretnom slučaju u ovom delu trebalo obustaviti postupak, a ne odbaciti tužbu. Ovo posebno iz razloga što navedene pravne situacije (obustava postupka i povlačenje tužbe) za učesnike u spornom materijalno-pravnom odnosu imaju različite pravne posledice.

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije, Rev. 942/06 od 7. IX 2006)

NAKNADA ŠTETE ZBOG NEZAKONITOG LIŠENJA SLOBODE

Kod određivanja pravične novčane naknade za pretrpljene duševne bolove zbog nezakonitog lišenja slobode potrebno je osim perioda provedenog u pritvoru ceniti i dužinu trajanja krivičnog postupka okončanog u korist pritvorenog lica.

Iz obrazloženja:

Presudom Opštinskog suda u P. P. br. 644/04 od 8. X 2004. godine obavezana je tužena da tužiocu na ime naknade štete za pretrpljene psihičke bolove za vreme trajanja pritvora od 18. V 1995. godine do 18. VI 1995. godine i vreme trajanja krivičnog postupka isplati 750.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 8. X 2004. godine do isplate, dok je višak tužbenog zahteva kao neosnovan odbijen.

Presudom Okružnog suda u J. br. Gž. 2357/05 od 26. XII 2005. godine, prvostepena presuda je u usvajajućem delu potvrđena.

Revizija tuženog nije osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, rešenjem istražnog sudije prvostepenog suda br. Ki. 75/95 od 20. V 1995. godine protiv tužioca je pokrenut istražni po-

stupak i određen mu je pritvor. Rešenjem istog suda br. K. 482/02 od 11. X 2002. godine protiv tužioca je obustavljen krivični postupak usled odustanka Javnog tužioca od daljeg krivičnog gonjenja. Tužilac je neosnovano proveo u pritvoru 90 dana i konačan ishod krivičnog postupka čekao je 7 godina, 1 mesec i 23 dana.

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja, pravilna je ocena nižestepenih sudova da tužilac ima pravo na naknadu štete za duševne bolove zbog neosnovanog lišenja slobode na osnovu odredbe čl. 560. st. 1. tač. 1. Zakona o krivičnom postupku, a tuženi revizijom i ne osporava osnov odgovornosti.

Navod revizije tuženog kojim se osporava visina dosuđenog iznosa nije osnovan. Visinu novčane naknade za neimovinsku štetu utvrđuje sud u smislu odredbe čl. 200. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima i čl. 223. Zakona o parničnom postupku, ocenom značaja povređenog dobra i cilja naknade, pazeći pri tome da se naknadom ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom, polazeći kod utvrđivanja kriterijuma koji utiču na visinu ove naknade – od načela pravičnosti, primerenosti i solidarnosti. Imajući u vidu činjenice utvrđene u postupku, posebno dužinu trajanja krivičnog postupka, po oceni Vrhovnog suda Srbije pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo kada su tužiocu na ime nematerijalne štete koju je pretrpeo dosudili iznos od 750.000,00 dinara.

Sa izloženog, Vrhovni sud Srbije je odlučio kao u izreci na osnovu odredbi čl. 393. ZPP.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 2030/06 od 29. VI 2006)

ODREĐIVANJE DEČJEG IZDRŽAVANJA U STRANOJ VALUTI

Sud može utvrditi obavezu izdržavanja jednog roditelja za mladb. dete u stranoj valuti, ako taj roditelj ostvaruje redovne mesečne prihode u toj valuti.

Iz obrazloženja:

Drugostepenom presudom Okružnog suda u S. M. br. Gž. 703/06 od 13. IV 2006. godine odbijena je žalba tužioca i potvrđena presuda Opštinskog suda u S. P. br. P. 65/05 od 16. XII 2003. godine, kojom je razveden brak zaključen 15. IV 2000. godine između tužioca i tužene, a dete stranaka maloletni I. poveren na dalju negu i staranje majci, te je tužilac obavezan da na ime zakonskog izdržavanja za maloletnog I. plaća mesečno 250 e počev od 6. XII 2005. godine, te je određen način viđanja između tužioca i maloletnog I.

Revizija tužioca izjavljena protiv odluke o poveravanju deteta, o obavezi izdržavanja i načinu viđanja maloletnog deteta nije osnovana.

Pošto je nakon razvoda braka maloletni I., rođen 19. V 2002. godine, poveren na staranje majci, pravilno je primenjeno materijalno pravo kada je tužilac kao otac obavezan da za izdržavanje deteta plaća 250 eura mesečno.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilac prima penziju u iznosu od 1.054 eura mesečno i dečiji dodatak u iznosu od 150 e mesečno, dok tužena ima primanja u iznosu od 300 eura mesečno, tako da je pravilan zaključak da je tužilac dužan da za izdržavanje maloletnog deteta plaća 250 eura mesečno, što će maloletnom detetu obezbediti takav nivo životnog standarda kakav uživa roditelj koji je dužnik izdržavanja, a što je u skladu sa odredbama člana 162. stav 3. Porodičnog zakona.

Obaveza izdržavanja je određena u fiksnom iznosu u skladu sa odredbama člana 162. stav 1. Porodičnog zakona, a pošto dužnik izdržavanja prihode ostvaruje u stranoj valuti, pravilno je primenjeno materijalno pravo kada je njegova

obaveza za plaćanje izdržavanja određena u iznosu od 250 eura mesečno. Ovako utvrđena visina izdržavanja nije smetnja da se obaveza ispunjava u dinarskoj protivvrednosti strane valute prema kursu na dan isplate.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 1929/06 od 22. XI 2006)

ODGOVORNOST ZA ŠTETU PROUZROKOVANU OBJAVLJIVANJEM INFORMACIJE

Za naknadu štete prouzrokovanu objavljivanjem informacije odgovaraju solidarno autor teksta (informacije), odgovorni urednik i osnivač javnog glasila, njihova solidarna krivica se pretpostavlja, ali se oni mogu osloboditi te krivice ako dokažu da su proverili i utvrdili njihovu istinitost i potpunst u odnosu na sve događaje i pojave iznete u objavljenom tekstu sa pažnjom primerenom datim okolnostima.

Iz obrazloženja:

Tužilac je tužbu za naknadu neimovinske štete zbog povrede časti i ugleda podneo u smislu člana 79. Zakona o javnom informisanju. Tužbom je na osnovu čl. 80. i 81. istog zakona obuhvatio kao tužene autora spornog teksta - prvotuženu, odgovornog urednika - drugotuženog i osnivača javnog glasila - trećetuženog.

Prema odredbi člana 79. Zakona o javnom informisanju svako lice na koje se odnosi netačna, nepotpuna ili druga informacija čije je objavljivanje u skladu sa ovim zakonom zabranjeno, kao i lice kome nije objavljena ispravka ili odgovor ili druga informacija čije objavljivanje ima pravo da traži od javnog glasila u skladu sa ovim zakonom, a koji zbog njenog objavljivanja ili neobjavljivanja trpi štetu ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete u skladu sa opštim propisima i odredbama ovog zakona, nezavisno od drugih pravnih sredstava koja tom listu stoje na raspolaganju. Odredbe člana 80. istog zakona propisuju pretpostavljenu solidarnu krivicu prouzrokovanu objavljivanjem informacije, tj. odgovornost za naknadu materijalne i nematerijalne štete novinara, odgovornog urednika i pravnog lica koje je osnivač javnog glasila, koji su pre objavljivanja s pažnjom primerenom okolnostima mogli utvrditi neistinitost ili nepotpunost informacije. Ista obaveza postoji kada je šteta prouzrokovana nedopuštenim objavljivanjem istinite informacije (iz privatnog života, prebacivanje za izvršeno krivično delo i dr.), kao i u drugim slučajevima nedopuštenog objavljivanja informacija.

Načela javnog informisanja propisana su odredbama člana 2. do 14. Zakona o javnom informisanju, pa je prvostepeni sud bio dužan da poštuje te odredbe. Osim navedenog, članom 37. citiranog zakona propisano je da se u javnom glasilu niko ne sme označiti učinioцем kakvog kažnjivog dela, odnosno oglasiti krivim ili odgovornim pre pravosnažnosti odluke suda ili drugog nadležnog organa. Odredbama člana 43. do 46. Zakona o javnom informisanju regulisano je objavljivanje informacija iz privatnog života i ličnih zapisa.

Kod takvog stanja stvari razlozi žalbe koji se odnose na pogrešnu primenu materijalnog prava zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kao i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja su osnovani.

Da bi sud mogao pravilno da odluči u ovom sporu morao je prethodno nesumnjivo utvrditi i oceniti postojanje uslova iz odredbi člana 79. i 80. u vezi sa čl. 3, 4, 9. i 10, kao i članova 43. do 45. Zakona o javnom informisanju. Prvostepeni sud je morao da pouzdano utvrdi da li su prvotužena i drugotuženi pre objavljiva-

nja spornog teksta koji sadrži podatke o više događaja i pojava i ličnosti u odnosu na tužioca, sa pažnjom primerenom okolnostima, proverili poreklo informacija, njihovu istinitost i potpunost. Ta provera se morala odnositi na sve navedene događaje i pojave u vezi sa tužiocem, ovo tim pre što se u spornom tekstu ne navode samo događaji i pojave koji su vezani za njegov radni odnos i profesionalnu delatnost, već i za njegov privatni život. Stoga je sud prilikom ocene tačnosti, tj. istinitosti i potpunosti sadržine spornog teksta morao posebno da utvrdi poreklo, istinitost i potpunost svakog događaja i pojave koji su navedeni u objavljenom tekstu. Međutim, prvostepeni sud nije tako postupio već je paušalno i uopšteno utvrdio poreklo podataka navedenih u spornom tekstu, a samo delimično njihovu istinitost, tj. tačnost i potpunost. To se posebno odnosi na podatke o događajima i pojavama vezanim za deo tužiočeve poslovne delatnosti u pogledu vremena i radnji koji nisu obuhvaćeni zahtevom za sprovođenje istrage priloženom u spisu, a navedenom u tekstu, kao i one koje se odnose na njegov privatni život, gradnju kuće i objavljivanja tužiočeve fotografije bez njegovog pristanka.

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije, Gž. 167/06 od 27. XII 2006)

STICANJE SVOJINE OD STRANE SUINVESTITORA I PLAĆANJE POREZA NA PRENOS APSOLUTNIH PRAVA

Sticanje svojine na nepokretnosti putem ugovora o zajedničkom finansiranju izgradnje poslovnog prostora u kome rešenje o građevinskoj i upotrebnoj dozvoli glasi na sve suinvestitore (strane ugovora) ne predstavlja promet između suinvestitora zajedničke gradnje, pa ne postoji pravni osnov za plaćanje poreza na prenos apsolutnih prava.

Iz obrazloženja:

Iz ovako utvrđenih činjenica, po oceni Vrhovnog suda Srbije, pogrešno su upravni organi zaključili da je citiranim ugovorom tužilac prodao određeni stambeno-poslovni prostor drugom ugovaraču i da kupoprodajna cena predstavlja vrednost ulaganja drugog izvođača na izgradnji čitavog stambeno-poslovnog prostora. Suprotno ovakvom zaključivanju upravnih organa, Vrhovni sud nalazi da sticanje svojine na nepokretnosti putem ugovora o zajedničkom finansiranju izgradnje tog poslovnog prostora u kome rešenje o građevinskoj i upotrebnoj dozvoli i sva ostala tehnička dokumentacija glasi na strane ugovornice ne predstavlja promet između suinvestitora zajedničke gradnje, pa ne postoji pravni osnov za plaćanje poreza na prenos apsolutnih prava iz člana 23. stav 1. tačka 1. Zakona o porezima na imovinu ("Sl. glasnik RS", br. 26/01... 80/02). Svoje pravo svojine na posebnim delovima zgrade tužilac i ostali suinvestitori ne izvođe iz pravnog pretходnika – derivacijom, već se radi o originarnom načinu sticanja svojine izgradnjom objekta na osnovu građevinske i upotrebne dozvole od strane svih lica na čije su ime dozvole izdate. Pravni osnov za upis prava svojine na izgrađenom objektu od strane svih investitora predstavlja upotrebna dozvola koja glasi na njihovo ime, a ne ugovor o zajedničkom finansiranju izgradnje, pa razvrgnuće imovinske zajednice po završenoj izgradnji utvrđivanjem svojine na realnim delovima nepokretnosti, izgrađenog stambeno-poslovnog prostora, u korist svake od strana ugovornica prema uloženim sredstvima u finansiranju izgradnje takođe ne predstavlja prenos apsolutnih prava u smislu citiranog propisa.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, U. br. 6525/04 od 20. IV 2006)

BLAGOVREMENOST ZAHTEVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA ZA POVRAĆAJ CARINSKIH I DRUGIH UVOZNIH DAŽBINA

Blagovremen je zahtev preduzeća za ostvarivanje prava nastalog na osnovu Odluke o povraćaju carinskih i drugih uvoznih dažbina i o drugim merama za podsticaj izvoza koja je stupila na snagu 1. I 1994. godine, podnet u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu nove odluke koja je stupila na snagu 14. IV 2004. godine.

Iz obrazloženja:

Odlukom o povraćaju carinskih i drugih uvoznih dažbina i o drugim merama za podsticaj izvoza ("Sl. list SRJ", br. 81/93... 12/99 i "Sl. glasnik RS", br. 48/2003, u daljem tekstu: Odluka iz 1994. godine), koja je stupila na snagu 1. I 1994. godine, u odredbama tačaka 1. i 11. propisano je da preduzeća i druga pravna lica (u daljem tekstu: preduzeće) kad naplate izvezenu robu domaće proizvodnje, odnosno kad naplate usluge, ostvaruju pravo na povraćaj carine i drugih uvoznih dažbina, kao i na druge mere podsticaja izvoza, utvrđene članom 61. Zakona o spoljnotrgovinskom poslovanju (u daljem tekstu: pravo na povraćaj) na način i pod uslovima propisanim ovom odlukom i da zahtev za ostvarivanje prava iz ove odluke preduzeće podnosi filijali Narodne banke Jugoslavije, nadležnoj prema sedištu preduzeća koje je izvezlo robu, odnosno pružilo usluge, prema obrascu i sa dokumentacijom koju propiše Narodna banka Jugoslavije. Znači, ova odluka nije vezala podnošenje zahteva od strane preduzeća za ostvarivanje prava iz Odluke za bilo kakav rok.

Odlukom o povraćaju carinskih i drugih uvoznih dažbina i o drugim merama za podsticaj izvoza ("Sl. glasnik RS", br. 34/04, 78/04 i 54/05, u daljem tekstu: Odluka iz 2004. godine), koja je stupila na snagu 14. IV 2004. godine, u tačkama 1. i 7. propisano je da preduzeća, druga pravna lica i preduzetnici (u daljem tekstu: preduzeće) kad naplate izvezenu robu domaće proizvodnje, odnosno kad naplate usluge, ostvaruju pravo na povraćaj carine i drugih uvoznih dažbina, kao i na druge mere podsticaja izvoza utvrđene članom 61. Zakona o spoljnotrgovinskom poslovanju (u daljem tekstu: pravo na povraćaj) na način i pod uslovima propisanim ovom odlukom i da zahtev za ostvarivanje prava iz ove odluke preduzeće podnosi Narodnoj banci Srbije, prema obrascu i sa dokumentacijom koju propiše Narodna banka Srbije, u roku od 180 dana od dana sticanja prava na povraćaj. U odredbi tačke 11. ove odluke predviđeno je da danom stupanja na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka iz 1994. godine, a ova odluka ne predviđa svoje retroaktivno dejstvo.

Pri ovakvoj pravnoj regulativi, Vrhovni sud Srbije smatra da su za ostvarenje prava na povraćaj carinskih i drugih uvoznih dažbina i na druge mere za podsticaj izvoza, koja su nastala po Odluci iz 1994. godine, blagovremeni zahtevi preduzeća koji su podneti u predviđenom roku od 180 dana od dana stupanja na snagu Odluke iz 2004. godine. Ovo zbog toga što Odluka iz 1994. godine vremenski ne ograničava podnošenje zahteva za ostvarivanje prava na povraćaj, zatim što Odluka iz 2004. godine ograničava to pravo na rok od 180 dana od dana stupanja na snagu te odluke i što ta odluka ne predviđa svoje retroaktivno važenje za ostvarivanje prava iz Odluke. Stupanjem na snagu Odluke iz 2004. godine prestaje da važi Odluka iz 1994. godine, pa se pravo na podnošenje zahteva za ostvarivanje prava na povraćaj, koje je nastalo u vreme važenja stare odluke, proteže i na vremenski rok određen novom odlukom.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, U. broj 3426/05 od 21. IX 2006)